

synes efter Forholdets Natur kun at kunne tilstedes, naar de ere af et saa ringe Omfang, at Reglen ikke i nogen væsentlig Grad derved fraviges. En saa omfattende Undtagelse som den, der her er foreslaaet til Forbød for den talrige Klasse af de i Lovforslaget omhandlede smaa Jorddyrkere og jordløse Husmænd, synes os derfor alene paa Grund af dens indgribende Omfang at maatte vække den største Betænkelighed, og vi kunne ikke finde denne vækket enten ved Betragtninger hentebe fra Foranstaltningens Nytte for det almene Vel eller ved, at Hjælpen skal være betinget af en vis Sikkerhedsstillelse som i andre Virksomheder, der ellers maatte synes at have samme Krav paa det øvrige Samfund som Smaa-mandsvirksomheden paa Landet, vanskeligt vil kunne ydes. Den Sikkerhed, der kan bydes, antages jo i alt Fald ikke at være tilstrækkelig til ved sin egen Kraft at fremlokke den Kredit, som man vil staae tilveie, og efter hvad foran er bemærket, er der vel ogsaa god Grund til, at den ikke i den Almindelighed, som det dreier sig om, anses egnet til at begrunde en saadan. Om dernæst Samfundet i sin Helhed kan antages interesseret i, at den efter Erfaringens Vidnesbyrd stadig tiltagende Jordudstykning ved en ekstraordinær Kreditgivning fremmes udover de Grændser, indenfor hvilke den vilde holde sig, hvis Forholdene overlodes til deres egen Gang, skulle vi ikke nærmere undersøge, men det vil ganske vist Ingen bestride, at selv om det for Diebliffet skulde være til Nytte eller i alt Fald ikke til Skade for Samfundet, at Udviklingen i denne Retning begunstiges ved ekstraordinære Midler, kan der indtræffe en Tid, da det Møbsatte vil være Tilfældet, og det vil da være af Bigtighed, at der ikke er fastslaaet et Princip, som det, efter at det engang er etableret, kan falde meget vanskeligt at komme bort fra. Vi formene derfor, at, hvis der ved en Statsgaranti skal aabnes den private Virksomhed paa det her omhandlede Omraade en udvidet Kredit, bør dette dog i alt Fald ske paa den Maade, at der ved Garantien Begrænsning til en vis bestemt Sum, som ikke kan overskrides, sørges for, at Foranstaltningen kun faaer Karakter af en Disposition over Statsmidler, som man veed at have til Raadighed, for et Diemed, man for Tiden ønsker at virke for, men ikke af at skulle fyldestgjøre en Statsopaaev, som Staten vedvarende har at tage sig af uden at spørge om, hvilke Offre den maatte kunne koste. Med dette for Die ville vi foreslaa, at Lovforslagets ubegrænsede Statsgaranti for Renten af de paatænkte Foreningers Obligationer ombyttes med, at Staten forpligter sig til i Nødsfald at tilskyde en begrændset Sum, f. Ex. Renten af $\frac{1}{2}$ Million aarlig til hver af Foreningerne til Hjælp for disse ved Opfyldelsen af deres Forpligtelser mod Kreditorerne, hvis disse ikke anderledes kunne fyldestgjøres. Lykkes det at faae Forenin-

gerne indrettede med en Bestyrelse, der er egnet til at vække Tillid, tro vi ikke, at der kan være nogen som helst Grund til at tvivle om, at deres Obligationer, støttede af Tilfagnet om en saadan Assistance og med det solidariske Ansvar bagved, ville kunne holde sig i en meget antagelig Kurs. Naar det, som vi mene det, bør fastsættes, at det eventuelle begrænsede Statstilskud skal tjene til Sikkerhed ogsaa for Obligationernes Indløsning, naar de blive udrutne, anse vi det endog for sandsynligt, at dette af Kapitalisterne kan blive foretrukket for en Garanti, der som Lovforslagets kun angaar Renten, selv om denne Garanti er ubetinget. Men hvordan det end vil stille sig i denne Henseende, Begrænsningen anse vi af de foran ansførte Grunde for at være af væsentlig, principiel Bigtighed.

Tillige mene vi, at der ogsaa ad en anden Vej bør søges sat en Grændse for det Tilskud af Staten, der muligen kan blive krævet af Foreningerne, saavel som for de Byrder for Interessenterne, der kunne opstaa af disses solidariske Ansvar. Indtræffer det Tilfælde, at nogen af Foreningerne lider en saadan Afgang i sine regelmæssige Indtægter, at den bliver ube af Stand til ved Hjælp af disse at fyldestgjøre sine Forpligtelser, ikke saaledes at den kun midlertidigen maa søge en Assistance, som den efter kort Tid igjen kan vederlægge, men saaledes at den maa ty til Interessenternes solidariske Ansvarlighedspligt og paalægge disse ekstraordinære Bidrag, synes der i Almindelighed at maatte være god Grund til at formene en saadan Forening yderligere at udvide sin Virksomhed ved at optage flere Interessenter. Kun Uvidenhed eller den største Ubetænksomhed vil kunne bevæge Nogen til at gaa ind i en Kreditforening, der er saaledes stillet. Vi tro derfor, at Indenrigsministeren bør have Ret til, naar Saadant indtræffer, at forlange Interessenternes Kreds slutes, ligesom ogsaa, at han i saa Fald bør være bemyndiget til, naar han dertil finder Anledning, at affatte den hidtilværende Bestyrelse og indsætte en ny eller foretage hvilke andre Forandringer med Administrationen, som han maatte finde hensigtsvarende. Det solidariske Ansvar er os, som foran bemærket, selv affet fra alt andet, en ikke ringe Ansvarsskænk ved den hele paatænkte Foranstaltning; men vi erkjende, at det er et nødvendigt Led i denne, som ikke kan undværes. Det forekommer os imidlertid, at der dog uden Skade kunde gjøres den Indskrænkning i de Fordringer, der skulle kunne stilles i Kraft af dette Ansvar, at der ikke i noget Noget i denne Anledning bør afkræves nogen Interessent et større Bidrag end 1 pSt. af hans oprindelige Gjæld til Foreningen, og et Forslag herom have vi derfor tilføjet. Til disse Bemærkninger slutte sig Endringsforslagene Nr. 3, 6 og 10.

Endnu maa vi bemærke, at der, navnlig naar det betænkes, at der ofte paa Kjøbstadgrund